

KEJT MORTON

Povratak
kući

Prevela
Branislava Radević-Stojiljković

■ Laguna ■

Naslov originala

Kate Morton

HOMECOMING

Copyright © Kate Morton, 2023

Translation copyright © 2023 za srpsko izdanje, LAGUNA

Mojoj porodici

PROLOG

Adelejd Hils, Južna Australija, 1. januar 1959.

I, naravno, trebalo je da se održi svečani ručak, da se obeleži Nova godina. U skromnom krugu, samo porodica, ali Tomas će zahtevati ukrase i sve po redu. Bilo bi nezamislivo da proslave drugačije: Tarnerovi su veoma držali do tradicije, a pošto će doći u posetu Nora i Ričard iz Sidneja, ništa neće biti izostavljeno, do poslednje drangulije.

Izabel je odlučila da ove godine postavi sto u drugom delu vrta. Obično su sedeli ispod oraha na istočnom travnjaku, ali danas ju je privukla travnata površina u hladu kedra gospodina Ventvorta. Odšetala je do njega kad je, prethodno toga dana, sekla cveće za sto, i oduševila se lepim pogledom na zapad, prema planinama. *Da*, rekla je sebi. *Ovo će lepo poslužiti*. Kad joj je iskrsla ta misao i vlastita odlučnost, to je na nju delovalo opojno.

Kazala je sebi da je sve to deo njene novogodišnje odluke – da godini 1959. pristupi s novim pogledom i novim očekivanjima – ali jedan mali unutarnji glas je pitao hoće li pomalo uznemiriti muža iznenadnim kršenjem protokola. Otkad su otkrili fotografiju boje sepije na kojoj su bili gospodin Ventvort i njegovi slični, bradati viktorijanski prijatelji, raspoređeni na elegantnim drvenim naslonjačama na istočnom travnjaku,

Tomas je stekao nepokolebljivo uverenje da je to vrhunsko mesto za primanje gostiju.

Izabel nije znala kad je tačno počela da crpi zadovoljstvo pomešano s grižom savesti što ponekad izazove onu malu vertikalnu liniju mrštenja između muževljevih obrva.

Nalet vetra zapretio je da joj istrgne iz ruku kraj uzice sa zastavicama, pa se čvrsto uhvatila za najvišu prečku drvenih merdevina. Sama je toga jutra donela merdevine iz baštenske šupe, prilično uživajući što to nije lako. Kad se popela na vrh, vratila joj se jedna uspomena iz detinjstva – na izlet u Hempsted hit s majkom i ocem, gde se bila popela na jednu od džinovskih sekvoja i gledala na jug, ka centru Londona. „Vidim Svetog Pavla!“, viknula je dole, roditeljima, kad je kroz smog spazila poznatu kupolu.

„Nemoj da se pustiš!“, doviknuo joj je otac.

U trenutku kad je to rekao, Izabel je osetila perverznu neodoljivu potrebu da učini baš to. Ostala je bez daha od te želje.

S vrha najgušće krošnje drveta banksije poleteo je kakadu, panika ružičastog i sivog perja, i Izabel se sledila. Neko je tamo. Oduvek je imala razvijen snažan instinkt za opasnost. „Sigurno imaš nemirnu savest“, imao je običaj da kaže Tomas kad su bili u Londonu, dok su još bili novi jedno drugome i očarani jedno drugim. „Koješta“, kazala bi, „samo imam neuobičajenu moć opažanja.“ Izabel je ostala nepokretna na vrhu merdevina i osluškivala.

„De, de, gledaju!“, rekao je neko glasnim, pozorišnim šapatom. „Brzo, ubij je štapom.“

„Ne mogu!“

„Možeš – moraš – zakleo si se.“

Ali bila su to samo deca, Matilda i Džon! Što je valjda olakšanje, pomislila je Izabel. Svejedno, ostala je tiha da se ne oda.

„Samo joj prelomi vrat i završi s tim.“ To je bila Ivi, njeno najmlađe dete, devetogodišnjakinja.

„Ne mogu.“

„O, Džone“, rekla je Matilda kao da ima dvadeset četiri, a ne četrnaest godina. „Daj to ovamo. Ne budi takav davež.“

Izabel je prepoznala igru. Igrali su se „lova na zmije“, neumorno, već godinama. Igru je na početku inspirisala jedna knjiga, antologija poezije buša, koju je poslala Nora, a Izabel čitala naglas, pa su je deca strasno zavolela. Kao toliko drugih ovdašnjih priča, i to je bila povest upozorenja. Činilo se da ovde ima užasno mnogo toga čega se treba plašiti: zmija i zalazaka sunca i oluja i suša i trudnoće i groznice i požara u bušu i poplava i poludelih volova i vrana i orlova i stranaca – „putujućeg radnika s licem kao pred vešalima“ što izroni iz buša sa ubistvom na umu.

Izabel je povremeno uznemiravala brojnost tih smrtonosnih opasnosti, ali deca su bila pravi mali Australijanci pa su ih takve priče oduševljavale i uživali su u igri; bila je to jedna od malobrojnih aktivnosti na koje se moglo računati da će ih zaokupiti sve troje bez obzira na razliku u uzrastu i na drugačija interesovanja.

„Sredio sam je!“

„Bravo.“

Zvonak, radostan smeh.

„Hajdemo sad dalje.“

Volela je da ih čuje kad su veseli i razuzdani; ali ipak je zadržala dah i sačekala da ih igra povede drugde. Ponekad – mada se nikad ne bi usudila da to prizna glasno – Izabel je hvatala sebe da zamišlja kako bi bilo kad bi svi nestali. Samo nakratko, naravno, užasno bi joj nedostajali kad bi bilo duže. Recimo jedan sat, možda dan – najviše nedelju dana. Taman dovoljno dugo da ima malo vremena da razmišlja. Nikad ga nema, svakako ne dovoljno da dovede misao do nekog logičnog zaključka.

Tomas bi je pogledao kao da je poludela kad bi mu to rekla. On je imao vrlo čvrste zamisli o majčinstvu. I o ulozi supruge. U Australiji su žene, izgleda, često ostajale same da se izbore sa zmijama, požarima i divljim psima. U Tomasovim očima javio

bi se neki daleki sjaj kad bi izlagao na tu temu, romantična, sentimentalna opčinjenost folklorom svoje zemlje. Voleo je da je zamišlja kao ženu pionira u divljini, kako savlađuje nevolje i održava vatru u ognjištu doma dok on luta po svetu i terevenči.

Ta ideja ju je nekad zabavljala. Bilo je zabavnije kad je mislila da se šali. Ali on je bio u pravu kad ju je podsećao da je pristala na njegov veliki plan – zapravo skočila i zgrabila priliku da prigrli nešto drugačije. Rat je bio dug i sumoran, a London odvratno škrt i ispran kad se rat završio. Izabel je bila umorna. Tomas je bio u pravu kad je isticao da život u njihovoj velelepnoj kući ni po čemu nije nalik na život u divljini. Zaista, imala je telefon i električno osvetljenje i bravu na svim vratima.

Što ne znači da ponekad nije bilo samotno i tako mračno kad deca odu na spavanje. Čak i čitanje, što joj je dugo bilo izvor utehe, počelo je da izgleda kao prilično izolovano pregnuće.

Ne popuštajući stisak oko merdevina, Izabel je istegla vrat da vidi da li je luk uzice sa zastavicama dovoljno visoko da ne smeta stolu ispod. Podesiti ga baš tako da ne smeta bilo je teže nego što je zamišljala. Uvek je izgledalo lako kad je Henrik to radio. Mogla je – trebalo je – da ga zamoli da to uradi juče, pre nego što je završio posao za taj dan. Nije prognozirana kiša, zastavice su mogle da ostanu okačene preko noći. Ali nije mogla. U poslednje vreme stvari su se među njima promenile, još otkad je naišla na njega u kancelariji onog popodneva, kad je radio prekovremeno dok je Tomas bio u Sidneju. Sad joj je bilo neprijatno svaki put kad bi ga zamolila da uradi neki fizički posao u kući i dvorištu, osećala se nelagodno i izloženo.

Jednostavno će morati da uradi sama. Mada je vetar predstavljao pretnju. Odlučila se za zapadni travnjak pre nego što je počeo da duva; smetnula je s uma da je to manje zaklonjena strana vrta. Ali Izabel je imala crtu tvrdoglavosti, bila je takva celog života. Jedna mudra prijateljica jednom joj je rekla da se ljudi s godinama ne menjaju, da samo postaju stariji i tužniji. U vezi sa prvim – mislila je – ne može bogzna šta da uradi, ali

bila je rešena da ne dozvoli ono drugo. Srećom, po prirodi je bila vrlo pozitivna osoba.

Samo su vetroviti dani donosili nemir. Barem u poslednje vreme. Bila je sigurna da nije uvek osećala ovu uskovitanost u stomaku. Nekad, u jednom drugom životu, bila je poznata kao osoba s čeličnim nervima. Sada je bila podložna iznenadnim uzbunama koje bi je preplavile niotkuda. Osećaj da stoji sama na površini života, krhkoj kao staklo. Pomagalo je duboko disanje. Pitala se da li joj je potrebna neka tinktura ili čaj. Nešto da smiri misli kako bi bar mogla da zaspi. Pomišljala je čak i da ode kod doktora, ali ne kod muža Mod Makendri, u glavnoj ulici. Sačuvaj bože i sakloni.

Popraviće stvari pa kako god. To joj je bila druga novogodišnja odluka, mada ju je zadržala za sebe. Daće sebi još jednu godinu da povрати duševni mir. Drugi zavise od nje, a i vreme je.

Napuniće trideset osam sledećeg rođendana. Praktično četrdeset! U godinama je koje ni njen otac ni majka nisu doživeli. Možda je zato u poslednje vreme obuzimaju uspomene na detinjstvo. Kao da je prošlo dovoljno vremena da može da se osvrne i jasno vidi preko beskrajnog okeana vremena. Jedva se sećala prelaska preko tog okeana.

Smešno je osećati se usamljeno. Živi u ovoj kući četrnaest godina. Okružena je s više članova porodice nego što ih je ikad imala – sam bog zna da ne može da izbegne decu čak ni kad bi pokušala. Pa opet, povremeno je osećala užas pred sopstvenim osećanjem praznine, upornim osećajem da je izgubila nešto što ne može da imenuje pa stoga nema ni nade da će ga pronaći.

Dole na zavojitom prilazu kući nešto se kretalo. Napregnula se da vidi. Da, neko dolazi, ne pričinjava joj se. Neki stranac? Razbojnik iz buša juri na konju prilazom, pravo iz pesme Bendža Patersona?

Shvatila je da je poštar kad je razabrala paket uvijen u smeđu hartiju koji je nosio. Na prvi dan godine! Jedna od pogodnosti života u malom provincijskom gradu, gde svi znaju sve o

svakome, bila je usluga van radnog vremena, ali ovo je bilo izuzetno. U njoj je buknuo plamen uzbuđenja i prsti su joj postali nespretni dok je pokušavala da veže uzicu kako bi mogla da siđe i presretne isporuku. Nadala se da je to ono što je putem pisma naručila pre nekoliko nedelja. Njeno oslobođenje! Nije očekivala da će stići tako brzo.

Ali uzica ju je izluđivala. Umrсила se, a vetar se poigravao njome oko zastavica. Izabel se mučila i opsovala kroz zube, osvrćući se preko ramena da vidi dokle je poštar stigao.

Nije želela da isporuče njen paket u kući.

Kad je stigao do krivine najbliže kući, Izabel je znala da mora da pusti uzicu ako hoće da se spusti niz lestve na vreme. Za trenutak se kolebala, a onda je doviknula: „Zdravo!“, i mahnula. „Evo me.“

On je podigao pogled, iznenađen, i dok ju je novi nalet vetra primoravao da se čvrsto drži za merdevine, Izabel je videla da je pogrešila. Jer iako je nosio paket, stranac na prilazu uopšte nije bio poštar.

Badnje večje, 1959.

Kad su ga kasnije pitali o tome, kao što će se dešavati mnogo puta tokom njegovog dugog, dugog života, Persi Samers će iskreno odgovarati da je mislio da spavaju. Vreme je bilo dovoljno vruće za to. Celog decembra vrućina je nadirala sa zapada, prelazila preko središta pustinje dok ne krene na jug; tamo bi se nakupila pa, nevidljiva, visila nad njima i odbijala da se povuče. Svake noći su slušali vremensku prognozu na radiju, čekali da čuju da će prestati, ali olakšanje nije dolazilo. U dugim popodnevim naslanjali su se jedni drugima na ograde, škiljili u zlatnu svetlost što je treperila i topila horizont daleko van oboda grada, vrteli glavom i jadikovali zbog vrućine, proklete vrućine, pa pitali jedni druge, uvek bez odgovora, kad će se konačno završiti.

Za to vreme, visoki i vitki na obroncima brda oko njihove doline kroz koju protiče reka, eukaliptusi su stajali i ćutali, izbrazdane kore metalnog sjaja. Bili su stari i sve su to već videli. Mnogo pre kuća od kamena i drveta i gvožđa, pre puteva i kola i ograda, pre redova vinove loze i stabala jabuka i stoke u zabranima. Eukaliptusi su tu bili prvi, izloženi žarkoj vrućini, a potom zimskoj hladnoći i vlazi. Drevno je ovo mesto, zemlja ogromnih krajnosti.

Međutim, čak i po uobičajenim standardima, leto 1959. bilo je vrelo. Zabeležene su rekordne temperature i ljudi Tambile su ih osećali u punoj meri. Persijeva žena Meg je počela da ustaje u zoru kako bi odnela mleko u radnju pre nego što se pokvari; Džimi Rajli je rekao da se čak ni njegove tetke i stričevi ne sećaju takve suše; a svima je na umu bio požar, naročito pošto su im uspomene na 1955. još bile sveže.

Novine su je nazvale „crna nedelja“. Najgori požari viđeni otkad je nastala ta kolonija. Drugi januar pre četiri godine osvanuo je s teškim predosećajem katastrofe. Peščana oluja je stigla preko noći, uhvatila zalet iz suvih ravnica ka severu; vrelo vetar duvao je brzinom od sto kilometara na sat. Drveće se povijalo a lišće kovitlalo duž jaruga; vetar je otkidao krovove od valovitog gvožđa s građevina na farmama. Pokidani su električni dovodi i varnicama izazvali više požara koji su besneli, postajali sve veći i na kraju se spojili u jedan veliki, gladni zid od vatre.

Sat za satom, meštani su se naporno borili protiv njega mokrim vrećama i ašovima i svime što su mogli da nađu, sve dok konačno, kao nekim čudom, uveče nije počela kiša, a vetar promenio pravac – ali ne pre nego što je izgubljeno četrdesetak kuća i dva života. Od tada su tražili pravu vatrogasnu pomoć za hitne slučajeve, ali oni koji odlučuju u velikom gradu nisu žurili da deluju; ove godine, pred sablasno sličnim okolnostima, lokalni ogranak je uzeo stvari u svoje ruke.

Džimi Rajli, koji je radio kao tragač za farmere u Hilsu, bio je govorio o krčenju zemljišta od davnina. Hiljadama godina – pričao je – njegovi preci su redovno kontrolisano palili zemljište i smanjivali količinu žbunja za vatru dok je vreme još bilo prohladno, pa ne bi ostalo dovoljno da se zapali kad se zemlja speče i zaduvaju severozapadni vetrovi, i kad je dovoljna samo jedna varnica. Persiju se činilo da ljude poput Džimija Rajlija, koji skroz-naskroz poznaju ovu zemlju, ne slušaju ni blizu onoliko često koliko bi trebalo.

Poslednji poziv je stigao od Angusa Maknamare, dole kod Medouza, pre nedelju dana. Blaga, vlažna leta od 1955. dovela su do bujnog rastinja pa je šuma u Kaipou bila gusta i lisnata. Samo jedna zalutala munja, jedna ispuštena šibica, i sve bi planulo. Bili su tamo cele nedelje i završili su seču i krčenje na vreme da se vrate za Božić. A pritom su i predviđene oluje za vikend, mada su pretpostavljali da će ih kiša zaobići i ostaviti ih sa suvim udarcima oluje. Meg nije baš bila oduševljena kad joj je Persi rekao da će biti odsutan u vreme kad ima najviše posla u godini, ali znala je da to mora biti obavljeno i da Persi nije od onih koji se izvlače. Njihovi dečaci su regrutovani kao zamena u radnji i Meg se gundajući složila da nije loše za momke da imaju malo prave odgovornosti. Persi im je ostavio ford i uzeo Blejz da odjuri dole u Medouz.

Istini na volju, Persi je više voleo da jaše. Mrzeo je što je morao da podigne automobil na blokove za vreme rata, ali nije se moglo naći goriva ni za ljubav ni za novac – ono malo što ga je i bilo rekvirirano je za potrebe vojske i drugih najvažnijih službi – a kad su mogli da ga ponovo spuste, on je već izgubio naviku da vozi. Držali su kola za veće isporuke, ali kad god je mogao, Persi bi osedlao Blejz i jahao. Ona je sad bila stara devojka, ne više ona vatrena mlada kobila koju su kupili 1941, ali i dalje je volela da juri.

Maknamara je bilo veliko stočarsko imanje sa ove strane Medouza, koje je većina ljudi zvala jednostavno „Stanica“. Kuća je bila velika i pljosnata, sa širokom verandom svuda okolo i dubokom gvozdenom nadstrešnicom koja je štitila od vrućine. Persiju je ponuđeno mesto u baraci da spava, ali on je rado izneo svoj zavežljaj napolje, pod zvezde. U poslednje vreme nije imao mnogo prilika da kampuje jer su imali posla u radnji, a dečaci su odrasli. Sad imaju šesnaest i četrnaest godina, obojica su viši od njega i sa isto tako velikim stopalima; obojica radije provode vreme s prijateljima nego da kampuju sa svojim

starim. Persi nije zamerao svojim dečacima što su nezavisni, ali nedostajali su mu. Neke od njegovih najlepših uspomena bila su sećanja na ono kad su sedeli oko logorske vatre, pričali priče i zasmejavali jedan drugog, brojali zvezde na noćnom nebu i on ih učio pravim veštinama kao što su nalaženje sveže vode i hvatanje nečeg za jelo.

Pokloniće im za Božić štapove za pecanje. Meg ga je optužila da je ekstravagantan, ali to je rekla sa osmehom. Znala je da je tražio nešto da ublaži strašan udarac zbog gubitka psa ljubimca tog proleća. Persi je opravdao trošak tako što ju je podsetio da je naročito Markus dobar ribolovac, možda bi mogao time i da se bavi. Kurt, stariji sin, upisaće studije na univerzitetu kad završi školu. On će biti prvi student u njihovoj porodici, i mada se trudio da ne diže veliku prašinu oko toga, naročito ne pred Markusom, Persi je bio silno ponosan – Meg takođe. Čak i pored toga što mu je Matilda Tarner u poslednje vreme odvlačila pažnju, Kurt je uspeo da održi visoke ocene. Persi je samo žalio što njegova majka više nije živa da pročita šta su napisali Kurtovi nastavnici.

Vrućina je pucketala u grmlju i granje suvo kao kost lomilo se pod Blejzinim kopitima. Krenuli su iz Stanice rano ujutru i već putuju ceo dan. Persi je usmeravao staru curu duž staze, polako i postojano, držeći se mestimičnog hlada kad god je mogao. Pred njima je bio rub Handorfa; još malo pa će biti kod kuće.

Uz vrućinu na leđima i jednolično brujanje insekata u ušima, Persija je uhvatio dremež. Suvi letnji vazduh doneo mu je uspomene na dečaštvo. Na to kako je ležao u krevetu u sobici u zadnjem delu kuće u kojoj je živeo s majkom i ocem, i čuljio uši da čuje zvukove spolja. Sklapao je oči da se u mašti lakše prenese u život s druge strane prozora.

Persi je najveći deo svoje dvanaeste godine proveo u tom krevetu. Nije bilo lako za dečaka koji je navikao da slobodno

luta da tako bude oboren. Mogao je da čuje svoje drugove napolju na ulici, kako se dozivaju, smeju i rugaju se jedan drugome dok šutiraju loptu, i čeznuo je da im se pridruži, da oseti kako mu krv pulsira u nogama, kako mu srce udara *jedan-dva* u grudima. Osećao je kao da se skuplja, da bleđi i nestaje.

Ali njegova majka je poticala iz jake anglikanske familije i nije bila od onih koji će stajati i gledati kako samosažaljenje preta da proždere njenog sina. „Nije važno ako ti je telo onemogućeno“, kazala je onako odlučna, glasom koji ne trpi prigovore. „Ima drugih načina da se putuje.“

Počela je s dečjom knjigom o koali sa štapom za šetnju, i mornaru i pingvinu, i pudingu koji se čudesno obnovi svaki put kad ga pojedu. To je za njega bilo pravo otkrovenje: čak i kad je bio malo dete, niko mu nije čitao. Video je knjige na učiteljevoj katedri u školi, ali – možda pod očevim uticajem – pretpostavio je da su to predmeti za kaznu i teški rad. Nije znao da unutar njihovih korica obitavaju čitavi svetovi ispunjeni ljudima i mestima i veselim vragolijama, koji ga samo čekaju da im se pridruži.

Kad je čuo dečje priče toliko puta da ih je mogao napamet u pola glasa izdeklamovati, Persi se usudio da pita majku da li možda ima još knjiga. Ona je zastala, a on je najpre pomislio da je prešao neku nevidljivu crtu; da će priče izvetriti i on će ponovo biti ostavljen sam sa svojim bolesnim telom kao jedinim društvom. Ali onda je majka promrmljala: „Što da ne?“, i nestala duboko u kočijašnici pozadi u bašti, građevini u koju njegov otac nikad nije ulazio.

Bilo mu je neobično kad god bi pomislio kako – da se nije razboleo od polija – nikad ne bi upoznao Džejn Ostin. „Moja omiljena“, rekla je majka tiho, kao da mu poverava tajnu. „Iz vremena pre nego što sam poznavala tvoga oca.“ Rekla je da nema vremena da mu ih čita – „Ceo grad će gladovati ako ne budem tamo da im prodajem mleko i jaja!“ – ali stavila mu je knjigu u ruke i ozbiljno mu, bez reči, klimnula glavom. Persi je razumeo. Sad su bili zaverenici.

Trebalo mu je vremena da se navikne na jezik i neke reči su mu bile nove, ali nije imao gde drugde da bude, a kad je jednom ušao, više nije bilo povratka. *Gordost i predrasuda*, *Razum i osećajnost*, *Emu*; najpre mu se činilo da opisuju svet veoma različit od njegovog, ali što je više čitao, sve je više u likovima prepoznavao ljude iz svoga grada, uobraženost i ambicije, nesporazume i propuštene prilike, tajne i netrpeljivosti što struje ispod površine. Smejao se sa njima i tiho plakao u jastuk kad su patili, i klicao kad bi konačno ugledali svetlost. Shvatio je da ih je zavoleo; nekako mu je bilo stalo do njih – izmišljotina mašte daleke autorke – isto onako svesrdno kao što mu je bilo stalo do roditelja i najboljih prijatelja.

Kad je iscrpao mali deo knjiga koje je njegova majka držala u tajnoj kutiji u šupi, Persi ju je ubedio da mu pozajmi nove, po tri, iz putujuće biblioteke. Čitao je leđima okrenut vratima, spreman da gurne nedozvoljeni roman pod prekrivač ako čuje zvuk očevih koraka u hodniku. Njegov tata je dolazio gore svake noći posle posla, i stajao pored Persijevog kreveta, krupan čovek ali bespomoćan, mrštio se od nemoćne osujećenosti kad bi ga pitao da li se oseća bolje, i prećutno, snagom volje, primoravao beskorisne noge svoga sina da se oporave.

I možda je ta snaga volje imala uticaja jer je Persi bio jedan od malobrojnih koji su imali sreće. Više nije bio tako vešt u fudbalu i bio je suviše spor na terenu za kriket, ali uz pomoć dve udlage polako je povratio funkcionalnost nogu i, u narednim godinama, posmatrač bi se morao dobro pomučiti da bi pogodio kako je taj dečko što se dobrovoljno javlja da bude sudija manje fizički sposoban od ostalih momaka.

Persi nije ostavio čitanje, ali nije ni dizao buku oko toga. Fikcija, stručne knjige, a kako je postajao stariji, promenjenih osećanja i sam sebi nepoznat, i poezija. Proždirao je Emili Dickinson, divio se Vordsvortu i našao prijatelja u Kitsu. Pitao se kako je moguće da T. S. Eliot, čovek rođen u Americi koji se proslavio u Londonu – gradu istorije, englestva Persiju

stranom, misterioznom i od sivog kamena – može da gleda u Persijevo srce i da tako jasno vidi njegova razmatranja o vremenu i pamćenju i tome šta znači biti čovek u svetu?

Zadržavao je te misli za sebe. Ne zato što se zbog te tajne osećao krivim već više zbog toga što je već znao da drugi momci u Tambili ne dele njegovo interesovanje. Čak ga je i Meg pogledala nesigurno kad se, dok su se zabavljali, usudio da je pita koja joj je omiljena knjiga. Oklevala je pre nego što je odgovorila: „Pa Biblija, naravno.“ Tad je njen odgovor shvatio kao izraz pobožnosti – što je bilo neočekivano i pomalo iznenađujuće s obzirom na neke druge stvari koje su ispričali jedno drugome. Kasnije, međutim, kad su već bili dve-tri godine u braku, ponovo je zapodenuo razgovor o tome i ona je izgledala zbunjeno, a onda se nasmejala. „Mislila sam da proveravaš moje vrline“, kazala je. „Nisam htela da te razočaram.“

Blejš je bila oblivena znojem pa se Persi zaustavio dok su prolazili kroz glavnu ulicu u Handorfu, da je pusti da pije vode i da se odmori. Sjahao je i vezao uzde za stub.

Bilo je prošlo tri i ulica je bila u hladu zahvaljujući stotinama džinovskih kestena, brestova i platana sa obe strane, posade-nih pre više od jednog veka. Neke radnje su još bile otvorene i Persija je privukao izlog obližnje prodavnice rezbarija, gde je na nekoliko polica bio izložen asortiman ručno izrađenih predmeta: činiija i drvenog pribora, nekih ukrasnih rezbarija.

Persi je ušao unutra. „Ima tamo jedan mali carić“, rekao je devojci za pultom. Iznenađio ga je zvuk sopstvenog glasa; bio je to prvi put tog dana da je s nekim progovorio. „Mogu li da ga pogledam?“

Devojka je otišla da skine figuricu i donela je Persiju.

Persi joj se divio dok ju je okretao u ruci. Podigao ju je prema svetlu, diveći se krhkom vratu ptičice, živahnom perju repa. Sličnost je bila neverovatna, izrada fina.